

Krikščionys darbininkai vienykitės! Spieskitės į vieningą darbo žmonių organizaciją Amerikoje—Lietuvių Darbininkų Sąjungą.

Organas Amerikos Lietuvių Rymo Katalikų Švento Juozapo Darbininkų Sąjungos.

"DARBININKAS"

—EINA—
UTARNINKAIS, KETVERGAIS IR SUBATOMIS.

Metams\$4.50
Užrubėję metams\$5.50

"DARBININKAS"
306 BROADWAY, BOSTON 27, MASS.
Tel. South Boston 620.

VOL. VII, No. 118 (916).

SUBATA, SPALIO 14 D., 1922.

Kaina 4 centai.

Turkų viršus.

NUSILEIDO TURKAMS.

Mudania. — Atnaujintoji turkų-alijantų konferencijoje pagaliau prieita sutartis. Visų valstybių atstovai sutarė pasirašyti. Sutarties sąlygos tokios:

1. Graikai turi išsinešti iš Trakijos penkiolikos dienų bėgyje.
2. Graikijos valdžia Trakijoje, ypač žandarmerija kuogreičiausia turi užleisti vietą turkų valdžiai.
3. Kaip tik graikai pasitrauks iš karo vietų, tai alijantai jų vietą užims, o ant rytojaus savo keliu perves valdžią turkams.
4. Apėmimas turkų Trakijos turi įvykti ne vėliau kaip po 30 dienų po graikų išsikraustymo.

Graikijos valdžia spiriam didžiųjų valstybių tur-

jo sutikti kraustyti iš Trakijos ir užleisti ją turkams.

SMERKIA LLOYD GEORGE.

London. — Gimęs Artimuose Rytuose krizis labai sumažino populiarumą premiero Lloyd George ir tarp žmonių ir laikraščių prasidėjo prieš jį plati kampanija. Daugelis laikraščių, kurie iki šiol karštai rėmė premierą, dabar reikalauja, kad jis tuojau rezignuotų. Jie sako, kad premiero didelis rėmimas Graikijos kuone prie karo privedė Angliją ir kad nuo karo išgelbėjo tik ministeris Curzon, kuris laiku spėjo susitarti ir susitaikinti su Francija. Bet šitokis susitarimas esąs pačios Anglijos panikinimas ir jos pažeminimas akyse mahometonų.

Nelaimė ant jurės

SUDEGĖ LAIVAS.

San Francisco. — Pasazierinis laivas City of Honolulu plaukęs iš Honolulu į Ameriką, San Pedro užsidėgė. Iki saulos Honolulu buvo 1409 maišios, o nuo San Pedro buvo 670 maišių. Bet buvo paleista signalai apie nelaimę ir keletas laivų signalus pagavo ir pasiskubino nelaimės vieton. Tuo tarpu liepsnos apėmė visą laivo vidų ir visi žmonės turėjo nultipti į valtis. Ant laimės jūrė buvo visai rami. Didžiulis liepsnos stulpas nuo degančio laivo iškilo į augštą. Iš viso ant laivo žmonių buvo 217. Juos visus išgelbėjo atplaukęs laivas West Faralon.

UŽMUŠĖ SAVO TĖVĄ.

Chicago. — Helmuth Klockzin, 38 m., prisipažino policijai, kad jis užmušė kirviu savo 77 m. tėvą William, 2842 S. Tripp Ave., už tai, kad tėvas nedavęs jam mvalgyti vakarienės. Po užmušėjistės jis nuėjo salūnams, prisigėrė ir ten tapo suimtas.

PINIGŲ KURSAS.

Ivedus Lietuvai savus pinigus draftai (perlaidos) bus išrašomi litais. Iškaitant persiuntimo iš laiškus už vieną dolerį bus išmokama devyni litai.

LITHUANIAN SALES CORP.,
414 W. Broadway,
Boston 27, Mass.

NEPAISO ĮSAKYMO.

Stockholm. — Laivas Drottningholm išplaukė su 1352 pasažierių į Ameriką. Laivas turi paprastą daugį vyno ir alaus ir nepaiso Amerikos įsakymo, kad laivai Amerikon turi atplaukti sausi.

TROCKIS SUGRĮŽO ĮŠ MANIEBRŲ.

Moskva. — Rusijos Sovietų armijos ir laivyno ministeris Trocki sugrįžo iš Pietinės Rusijos, kur buvo armijos ir laivyno maniebrai. Jis sakė prakalbą apie tuos maniebrus ir be kitko pasakė:

“Raudonoji Armija ir laivynas tik ką pabaigė maniebrus ir aš labai esu patenkintas. Tai dėlto, kad alijantai Genooj atsisakė svarstyti mūsų pasiūlymą sumažinti armiją, tai mes patėme reikalą turėti armiją iš 800.000 kareivių... Raudonoji armija ir laivynas yra geriausi argumentai, kuomet eina derybos apie taiką arba tautų susitartinimą.”

NUSIŽUDĖ.

Bridgeport, Ct. — Raymond Bradley, 17 m. amžiaus high school mokinys nusizudė. Paliko raščiuką, kur nuordė, kad jį kankina klausimai ar yra Dievas, kaip atsirado pasaulis, Darvino teorijos. High School mokytojai sakė, kad patzudys buvo labai mokslus.

AMERIKOS SPAUDA APIE LIETUVĄ.

TAUTŲ SĄJUNGA IR LIETUVOS REIKALAI.

Rugsėjo 4 d. prasidėjo Genevoje trečias metinis Tautų Sąjungos suvažiavimas. Suvažiavimo pirmininku išrinktas Augustinas Edwards, atstovaujantis Chile (Čili) respublikai. Iš 51-os priegulinių prie Tautų Sąjungos valstybių, tame suvažiavime dalyvauja 44-ios. Dalyvių ir svečių ypač Amerikonų skaičiumi šis suvažiavimas viršijęs du pirmuosius. Tai parodo, kad Tautų Sąjungos idėja žmonijos mintyse nuolat įsigali.

Rugsėjo 5 d. „Associated Press“ korespondentas pranešė Amerikos spaudai, kad tą dieną buvo išrinktos šešios komisijos, kurioms ir buvo paskirstyti visi suvažiavimo darbai, būtent:

1. Konstitucijinių ir juridinių klausimų;
2. Tekniskos organizacijų;
3. Ginklavimosi sumažinimo;
4. Finansų;
5. Socijalų ir bendrų klausimų;
6. Politinių klausimų.

Bet be tų 6-ųjų komisijų dar buvo išrinkta specialė penkių narių komisija, kuri turėtų kokių naujų klausimų reikėtų indėti dienotvarkėn visuotinio Tautų Sąjungos susirinkimo. Tarpe tų naujų klausimų buvęs pažymėtas ir Lietuvos protestas prieš lenkų adyrtą Vilniaus plebisitą. Lenkai pasiskubino užprotestuoti prieš tai, kad Vilniaus rinkimų klausimas būtų svarstomas Tautų Sąjungos posėdyje.

Rugsėjo 15 d. tos pačios „Associated Press“ korespondentas pranešė žinią, kurią indėjo veik visi Amerikos dienraščiai, kad Tautų Sąjungos susirinkimas, po savaitės pertraukos susirinkęs 15 rugs. svarstęs keletą mažesnių svarbių (?) klausimų. Vienas iš tų klausimų — cituojame iš New Yorko dienraščio „Evening Post“ — buvo konfliktas tarp Lietuvos ir Lenkijos dėl valdymo Vilniaus krašto. Specialė komisija, kuri tą klausimą svarstė, patarė atiduoti politinė komisijai Lietuvos protestą prieš lenkų rinkimus tame krašte. Susirinkimas komisijos raportą priėmė. Jisai perdavė komisijai (nepasakyta kuriai: ar politikos, ar naujų klausimų komisijai. L. I. B.) Lietuvos skundus dėl lenkų valdžios persekiojimo jų tautiečių, tačiau susirinkimas atsisakė padėti į dienotvarkę rinkimų klausimą.

Tai palaidojo Vilniaus klausimą, kiek tai paliečia Tautų Sąjungą ir paliečia laisvę Lenkijai rinkti atstovus iš to krašto į savo parlamentą.”

Kol negausime iš savo oficialių šaltinių tų faktų patvirtinimo, mes atsisakome tikėti teisingumu „Associated Press“ pranešimo, ypač gi dėl korespondento padarytų išvadų. Mes negalime prielsti, kad Tautų Sąjunga savo višumoj būtų taip lengva širdžia patvirtinusi didžiausios tarptautinės neteisybės aktą, kokių buvo sulaužymas Suvalkų Sutarties (1920 m. spalio 7 d.) ir užgriebimas Lietuvos teritorijos.

Mes linkę esame manyti, kad Tautų Sąjungos plenumas tik atidėjo to klausimo svarstymą, kol negaus pilno raportu iš politinės komisijos, kuriai bene tik ir buvo perduotas tasai klausimas išnagrinėti.

Jeigu ištikrųjų pasirodytų, kad

Tautų Sąjunga bus davusi savo moralės sankcijos lenkų užgriebimo aktui, tuomet reikėtų svarstyti klausimą, ar bebūs prasmės Lietuvai dalyvauti Tautų Sąjungoje. Iš jos pasitraukdama Lietuva gal nepabaitytų galingų imperijalistų, bet — žmonijos sąžinė gali kartais prabilti ir mažųjų tautų lūpomis.

KLAIPĖDOS KLAUSIMAS.

Apie rugsėjo vidurį, Amerikos spauda prabilo Klaipėdos klausimu. Pradžią padarė „Literary Digest“ (rugs. 3 d.) indėjusi ilgą ir turiningą straipsnį, užvardytą „Lietuvos uostas.“ Tasai žurnalas žinias čmė iš Paryžiaus „Figaro“, kur majoras d'Etchegoyen padavė svarbių statistikos žinių, kad 1913-ais metais per Klaipėdos uostą perėjo 1500 laivų su 744,000 tonų prekių. Juridinė klausimo pusė sulig to p. d'Etchegoyen atrodanti šiaip: Pagal Versalio sutarties §99 — Vokietija atsisako naudai sąjungininkų ir su jomis susidėjusių valstybių, visų teisių ir titulių j. Klaipėdos žemę. Vokietija pasizada pripažinti teisėtą tokį to krašto pavarkymą, kokį matys geriausiu sąjungininkai. Tąjį paragrafą dar patvirtino vėliau viršiausioji (Talkininkų) Tarpata atsakydama

1919 m. birželio 18 d. p. Brockdorff-Rantzen, Vokietijų Valdžios pasiuntiniui. Atsakyme skaitome, šiuos žodžius: talkininkai ir su jais susidėjusios valstybės nesutinka pripažinti, kad nuo Klaipėdos krašto atsisakymas priešintūsi tautybės principui. Tasai kraštas visuomet buvo lietuviškas ir gyventojų didžiūma savo kilme ir kalba yra lietuviai. Gi faktas, kad pačioje Klaipėdoje yra žymie vokiečių dalis nepateisina vokiečių viso to krašto valdymo, ypač dar delto, kad Klaipėda yra vienatinis išėjimas į jūrą, kurį Lietuva turi. Yra nutarta, kad Klaipėda ir ją apsupantis kraštas laikinai būtų perduota Talkininkams, nes Lietuvos teritorijos padėtis dar nėra nuspręsta.”

Bet dabar, kada Lietuvos klausimas mažne visų pasaulio valstybių jau yra nuspręstas josios pripažinimu de jure, ir Klaipėdos klausimas turi būti tuojau išspręstas. Delto p. d'Etchegoyen ir rašo toliau:

“Taip atrodo, kad Augstasai komisijonierius tos mažos teritorijos, kurs buvo paskirtas Talkininkų reikalais neparodė reikiamos energijos, kurią reikėjo apie reikšti, nugalint pastangas vokiečių grupių pasivadavusių „Heimatsbund.“ Tosios jų pastangos išspradžių buvo nežymios, bet juo labiau josios stiprėjo, juo Talkininkų atstovas labiau svyravo. To pasekmė yra ta, kad dabar vokiečių blokas yra stipriai ir pavojingai suorganizuotas. Jie nerodo neutralumo ženklų, kurie rodytų nors toleranciją, o rezultatas toks, kad tame lietuviškame krašte su didžiūma lietuvių gyventojų, lietuvių kalbos mokymų mokyklose yra aštriai uždraustas, kad neduoda leidimo steigti lietuvių gimnaziją, ir kad lietuvių kalbos vartojimas yra uždraustas teismose. Nežiūrint savo skaičiaus lietuviai nėra prileidžiami prie valdiškų vietų.

Žodžiu sakant, vokiečiai yra

DARBININKŲ REIKALAI.

PRALAIMĖJO.

Washington. — Augščiausiasis Teisman atsisakė išnaujo persvarstyti savo nuosprendį Coronado Coal Co. byloje su angliakasių unija. Tuo Augščiausiojo Teismo nuosprendžiu, kurio angliakasių unija reikalavo atmainymo, unijos gali būti traukiamos teisman ir iš jų

reikalaujama atlyginimo visų nuostolių, kokių kompanijos aplaikė laike streiko. Dabar Coronado Coal Co. galės traukti angliakasių uniją teisman ir reikalauti iš jos nuostolių atlyginimo. Tuo nuosprendžiu pasiremiant galės tą patį daryti ir visos kitos kompanijos, kur unijos skelbs streikus.

DANIJOS KABINETAS REZIGNAVO.

Copenhagen. — Pasak National Tidende, premiero Neergard kabinetas rezignavo ir karalius pakvietė buvusį premierą Christensen sudaryti naują kabinetą. Kabineto rezignavimas buvo numatomas jau nuo užsidarymo ir reorganizavimosi ūkio banko. Skiriamasis premieras buvo viešųjų darbų ministeris pasitraukiančiame kabinete.

PLAUKIA SU VYNU.

Paryžius. — Francijos laivų linija nutarė leisti savo laivus su vynu. Laivai prisitartę prie Amerikos už trijų mailių nuo kranto uždarys barus ir užpečėtys. Taip ir seniau darė, bet Amerikos valdžia buvo paskelbus, kad i Ameriką plaukiantieji laivai turi būti sausi. Jei Amerika kabinsis prie laivų kompanijos už turėtiną užpečėtyto vyno, tai laivų kompanija dalyką neš i Tarptautinį Teismą Haagog.

PLAUKIA SAUSI.

New York. — Amerikos laivai iš Europos uostų išplaukė be svaigalų.

MUŠASI SU BALTVAR-DIEČIAIS.

Vladivostok. — Smarkus mušis tarp raudonarmiečių ir baltagvardiečių siaučia Spasskoje fronte. Mušis yra smarkiausias nuo pradžios Japonijos evakuacijos. Bolševikai gabenasi kareivius, tankus ir aeroplanus linkui Vladivostoko, kad tą miestą užėmus, bet baltgvardiečiai, kurie jau nuo senai valdo Vladivostoką, labai smarkiai ginasi.

DAUG VYNUOGIŲ PARDUODA.

New York. — New Yorko valstijoje parduoda po 25 vagonus dienoje Kalifornijos vynuogių. Nei prieš prohibiciją nebuvo tiek vynuogių rublių. Šveicarijos medaliu Amerike suvartojama, kaip kompanijai užsakė naujų pinigų frankus.

LIETUVOS RESPUBLIKOS KONSTITUCIJA

Tik ką išėjo iš spaudos gražioje knygutėje Lietuvos Respublikos konstitucija. Taigi kiekvieno lietuviuo yra privalumu neatidėliojant ją nusipirkti.

Kaina tikrai 15 centų.
“DARBININKAS”
366 W. Broadway,
Boston 27, Mass.

SANTIKIAI TARP LIETUVOS IR AMERIKOS.

Vašingtonas, X. 9 d. (Elta). Šiomis dienomis bus užmegsti tarp Lietuvos ir Suvienuytų Valstybių reguliariai diplomatiniai santikiai.

ATSTOVAS LIETUVAI.

Vašingtonas, X. 9 d. (Elta). Atvyko Vašingtonan iš Minneapolis, Minn., naujai paskirtas Suvienuytų Valstybių Nepaprastas Pasiuntinys ir Igaliotinis Ministeris Lietuvai p. Frederick W. B. Coleman.

PREKYBA SU RUSIJA NEGALIMA.

Berlin. — Vokietijos fabrikantų konferencija, i kurią buvo pakviesti Rusijos ir Vokietijos valdžios atstovai, nusprendė, kad prekyba su Rusija yra negalima. Prekyba yra monopolizuota ir be to Rusija veda prekybą tik politiniais išrovavimais. Vokietija norėtų dalyvauti Rusijos rekonstrukcijoje, bet esančios Rusijoje sąlygos daro tai visai negalimu dalyku.

BAISI NELAIME.

Manchester, N. H. — Du automobiliu susikūlė ir iš vieno išsiliojo 175 kvortų Kanados degtinės. Automobilus su degtine savi-ninkas suareštuotas.

ISMUSE TEVUI AKI.

Waverly, N. Y. — I. A. Samuelis neteko akies, kuomet jo sūnais paleista bolė pataikė i aki, sudaužė akinius ir perskėlė akies obuolį.

UŽ AKI \$7.000.

New York. — Rheinold Huenegarth, vienakis, buvo sužeistas automobiliu ir neteko antor sakies. Už ją gavo \$7.000.

LATVIJOS NAUJI PINIGAI.

Geneva. — Latvija atsižadėjo savo senųjų pinigų — biciją nebuvo tiek vynuogių rublių. Šveicarijos medaliu Amerike suvartojama, kaip kompanijai užsakė naujų pinigų frankus.

